

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 36. Pœnitentiam ad finem usque vitæ dilatam valdè suspectam
habuerunt sancti Patres.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

rum. Nonne hi Deum non placare, sed irridere voluisse videntur? Et addit poenitentiam veram adeo raram esse, ut veram poenitentiam opera non solum in moribus nostris, sed vix jam in libris reperiantur. Quodque idem quamplurimum turmatim in gehennam descendunt... ex iis qui confitentur. Denique quod usque adeo dilatauit infernus animam suam, ut descendat ad eam sine numero.

Similia habet, & multis probat Cornelius à Lapide in cap. 2. Jacobi v. 13. Alfonso quoque Rodríguez (apud Gobat tr. 6. de Pœnit. n. 182.) non sine plurimum aliorum suffragio scribit, longè plures confessiones fieri sacrilegè, ex defecta proposito emendationis.

468 Quid verò S. Theresia? Post mortem apparentis, suos monuit, ut in concionibus suis *vehementer inveherentur in confessiones male factas. Quia via, per quam majorem animarum numerum diabolus in infernum pertrahit, sunt confessiones male factae, quibus medicina in venenum convertitur.* Sic habetur pag. 510. Operum S. Theresiae, ex idiomate Hispanico in Gallicum traductorum per R. P. Ellisæum à S. Bernardo Carin. Excalc. In Operibus quoque S. Hildegardis, per Taulerum explicatis, mos indignè atque instructuè Sacramenta recipiendi, velut communis & valde frequens enarratur, illamque ob causam Sancta illa predicat futurum, ut divina iustitia tot hæretes, atque in fide fluctuationes permittitura esset.

469 Denique S. Carolus Borromæus Instr. Past. c. 18. quod magno numero inveniatur qui omnem vitam serè in peccatis mortalibus dixerunt... Et qui nunquam ut oportet Sacramento Poenitentiae peccata sua expiarunt. Sanctus quoque Franciscus Salesius Intrad. in vit. devot. p. 1. c. 6. *Frequenter accidit (inquit) confessiones ordinarias eorum qui vitam ducunt communem, vulgaremque, plenas esse magnis defectibus. Eò quod frequenter vel nulla, vel modica adfit preparatio, vel requisita desit contritio. Et in Constitut. Synodal. p. 4. tit. 9. cap. 5. Falsis absolutionibus, falsis proinde poenitentis, perit sum Presbyterorum, tum poenitentium multitudo infinita.*

470 Imò (quod mireris) vel ipse Baunius, sicet aliàs laxioris non rarè doctrinæ, de poenit. fol. mihi 223. reddit testimonium huic veritati: *Mihi (inquit) mirabile videri non solet, si paucos, atque adeo ne unum quidem de mille veri poenitentis nomine reperiri posse dixerit Augustinus... serm. 144. de temp. Nimirum pauci in viam redeunt, pauci se, morsque corrigunt.*

CAPUT XXXVI.

Poenitentiam ad finem usque vite dilatam valde suspectam habuerunt sancti Patres.

471 PULcherrimas ad id probandum sententias SS. Patrum exhibet Morinus l. 3. de poenit. c. 9. Specialiter id probatur ex famosis illis Ambrosii verbis in exhort. ad poenit. *Qui positus in ultima necessitate aegritudinis suae acceperit poenitentiam, & mox reconciliatus fuerit, & vadit, id est exit de corpore, fateor vobis, non illi negamus quod petit; sed non præsumimus dicere, quia bene hinc exit: non præsumo, non polliceor, non dico, non vos fallo, non vos decipio, non vobis promitto. Fidelis bene vivens, securus hinc exit. Agens poenitentiam dum sanus est, & reconciliatus, si postea bene vixerit, securus est. Agens verò poenitentiam ad ultimum, & reconciliatus, si exierit, an securus hinc exeat, ego non sum securus. Poenitentiam dare possum: securitatem dare non possum. Si tunc agere vis poenitentiam, quando peccare jara non potes, peccata te dimiserunt, non tu illa.*

Hæc verba Ambrosii tanto in pretio habuerunt alii Patres, ut ipsum solum penè verbis post Ambrosium dixerit Augustinus homil. 41. inter 50. Cæsarius Arelatensis homil. 44.

Celebris quoque ad idem est sententia Augustini serm. 57. de temp. *Poenitentia, que ab infirmo petitur, inferna est; poenitentia, que à moriente tantum petitur, imò ne & ipsa moriatur.* Similia habent Salvianus, Ilidorus Hipalensis, Rabanus, & Hugo Victorinus apud Morinum suprâ.

Nec de his solis Patres sic loquuntur, qui notabilia tunc non dedissent signa poenitentiae; sed & de iis qui ea dedissent, anxii fuerunt, ut constat ex epist. Cleri Romani ad Cyprianum (quæ est 31. inter epistolas Cypriani) ubi loquens de iis qui poenitentiam non recutabant, sed imminente morte peragere non poterant, sic ait: *Eorum autem, quorum vita suæ urgentis exitus dilationem non potest ferre, ad poenitentiam, & proposita frequenter suorum detestatione factorum, si lachrymis, si gemitibus, si stultis dolentis ac vere poenitentis animi signa prodiderint, cum spes vivendi secundum hominem nulla subsisteret, ita deum cavè & sollicitè subveniri, Deo ipso sciente, quid de talibus facias, & qualiter judicium sui examinet pondera.*

Si tamen poenitentiam agere coperint, dum facti essent, & ante mortem reconciliati fuerint, licet reconciliatio propter mortis periculum, statuta tempora anteverterit, tales de corpore securos exire censuit Augustinus homil. 41. citatâ: *Vis te de dubio liberare? vis quod incertum est evadere? Age poenitentiam dum sanus es. Si enim agis veram poenitentiam dum sanus es, & invenies te novissimus dies, curte ut reconciliaris. Si sic agis, securus es. Quare securus es? quia egisti poenitentiam eo tempore quo & peccare potuisti. Si autem tunc vis agere poenitentiam, quando jam peccare non potes, peccata te dimiserunt, & non tu illa. Idem habent Ambrosius, Cæsarius Arelatensis, & Ilidorus apud Morinum suprâ, sicut & Bernardus lib. de modo bene vivendi c. 27.*

De iis autem poenitentia procrastinatoribus, 472 qui eam ad vitam finem ex proposito differant, quid Cæsarius Arelatensis? Homil. 13. sic in eos invehitur: *Sed dicit aliquis, cum ad senectutem venero, & aliquò nimia infirmitate fuero desperatus, tunc poenitentiam petam. Non quidem dicimus poenitentiam prodesse non posse. Certum est quia prodest, si cum grandi elemosyna illam unguisquæ accipiat, & omnibus inimicis indulgentiam sibi, & quibuscumque fecit injuriam, veniam petat, & ita toto corde deliberet, ut si evaserit, quamdiu vixerit, illam cum rugitu, & gemitu, & cum multis elemosynis humiliter agat. Sed nimis tarum est poenitentiam veram ex toto corde tunc agi; econtrâ: multos novimus, dum sani essent, frequenter dixisse, poenitentiam se toto corde desiderare; sed tamen quia illam statim agere noluerant, sua ipsius remedia de hoc seculo recesserunt. Percussit enim hæc animadversio peccator, ut moriens obviscatur sui, qui vivens oblitus est Dei. Nam qui remedium anime suæ, quando potuit, noluerit querere; postea, etiamsi velit, dubium est utrum mereatur accipere. Vix è centum millibus hominum (ait Eutebus ad Damasum, de morte Hieronymi) quorum mala semper fuit vita, meretur à Deo habere indulgentiam unius... Qui, dum sanus est & juvenis, Deum offendere non formidat, in morte non merebitur divinam obtinere indulgentiam. Reverà (inquit Bernardus serm. 38. ex parvis, sive serm. 75. de diversis) si bene memini, in terti canonè Scripturarum, unum latronem invenit sic conversum.*

Sed quam ob causam (inquit) de salute Christi filii poenitentis, & reconciliationem in mortis articulo

articulo petentis, & suscipientis, usque adeo sancti Patres diffidebant; quandoquidem Catechumenum, vel etiam Ethnicum, in eodem mortis articulo baptismum petentem & suscipientem, statim post mortem salutem consequi crederent? Respondeo, cum ratio hujus peti nequeat ex parte Sacramenti, necessariò petendam esse ex parte pœnitentiæ ad Sacramentum vel effectum Sacramenti requisitâ. Utrobique quidem pœnitentiâ adultis peccatoribus necessaria est, sed idè longè faciliò ante baptismum, quàm ante pœnitentiâ Sacramentum, quia gravitas criminum post baptismum commissorum longè major est, quàm ante baptismum; eorumque proinde pœnitentiâ difficilior & rarior. Quia juxta SS. Patres debet esse longè major. Rectè proinde Morinus post Adrianum VI. rationem discriminis petit ex gravitate criminum post baptismum perpetratorum. Quia (inquit) ingentem admodum contritionem postulant. Quippe crimina quæcumque ante baptismum commissa, sine ullo labore & sudore per baptismum integerrimè remitti Patres docuerunt apud eundem Morinum ibidem c. 2. Crimina verò post baptismum commissa, sine magnis fletibus, & laboribus non remitti tradiderunt, prout videre est ibidem cap. 3. Vide etiam Adrianum de Sacram. Pœnit. §. *secundo videndum*, & quodlib. 5. ubi rationem hanc clarè explicatam, benè perpendit.

Alteram causam priori addit Morinus, eamque plerique (inquit) Theologi spectarunt, de priori illa parùm solliciti: petiturque ex amore justitiæ, ex quo vera procedere debet pœnitentiâ; qui amor tum difficilimè concipitur. Ut enim Scotus observat in reportatis ad lib. 4. tenent. dist. 20. post Authorum libri de vera & falsa pœnitentiâ c. 17. *quem verè pœnitet, oportet non solum timere Deum judicem, sed & justum diligere.* Vera proinde pœnitentiâ oportet (inquit Scotus) quòd sit voluntaria detestatio, & debet circumstantiata, maxime circumstantiâ finis, ut quòd homo non solum pœnitet propter timorem pœnæ, sed timore filiali. Sed difficile est tunc dolere, nisi ex timore solum, & si non sit cum amore, non disponit de congruo. Hanc rationem reddunt communiter Scholastici antiqui (inquit Morinus) Albertus Magnus. . . . S. Thomas. . . . Richardus de Media Villa. . . . Thomas de Argentina. . . . S. Bonaventura. . . . Joannes de Friburgo.

CAPUT XXXVII.

Plena conversio magnorum peccatorum, maxime consuetudinariorum, facilèque & citò reincidentium in crimina (praesertim tenacia, cujusmodi sunt fornicatio, pollutio voluntariè procurata, & similia) esse non solet repentina, nec tempore perfici brevissimo; sed imperfectè primum concipi, deinde paulatim magis magisque augeri & firmari, tandemque ad necessariam plenitudinem perducitur.

§. I.

Sensus assertionis.

478 **D**Um hoc asserimus, non volumus tempore opus esse, ad hoc ut conversis Deus peccata remittat. Momento enim sit remissio, si debita adsit dispositio, seu contritio. Nec volumus, Deo difficile esse, subito conferre plenâ conversionis, seu contritionis donum. Siquidem hoc factum agnoscimus in Matthæo, Latrone, Apóstolo Paulo, & in illis tribus hominum millibus, quos uno

miraculoso Petri sermone, brevissimo tempore Deus in tantum illuminavit, ut Christum agnoscerent; in tantum inflammavit, ut ex toto corde diligerent; taliter disposuit, ut solutus ignorantia cupiditatumque vinculis, finito sermone, per baptismum filii Dei efficerentur.

Salvâ itaque omnipotentis virtute divinæ gratiæ ac misericordiæ, id ubi & quando vult subito efficiens, hoc unum volumus cum Eminentissimo Cardinale Denhoff. Instruēt. Pastor. §. 9. edit. Lovan. anni 1701. Et Eminentissimo Cardinale Aguirio dissert. 8. in Can. xi. & xli. Concilii Toler. III. excursu 2. "quòd licet Deus potestate absolutâ, aut providentiâ singulari, vel misericordione magnâ, possit hominem, gravium scelerum reum, subito ad ingentem contritionem movere efficaciter, & perfectè convertere: nihilominus, juxta cursum ordinatum, ea insignia & præstantissima dona non largitur subito, sed gradatim, ac mediâ impetratione, factâ per opera pœnitentiâ, in oratione, jejuniis, elemosynâ, & fletu, & planctu, aliisque mortificationibus corporis & animæ; per quos actus, divino auxilio exhibitos, impetrat peccator majora, & uberiora auxilia, ad dilectionem Dei, & contritionem, in eo gradu doloris, ac detestationis de peccatis, ut, simul cum Sacramento Pœnitentiæ in re suscepto, aut ejus voto, in perfecta contritione clauso, sufficiat ad impetrandam peccatorum veniam." Hactenus Eminentissimus Aguirius. Et in hoc consentiunt Suarez de divina grat. l. 8. c. 23. n. 3. asert. 1. Vasquez l. 2. q. 117. disp. 210. c. 7. n. 47. Wiggers ibidem. Morinus de ministr. Sacram. Pœnit. l. 9. c. 5. ubi sic habet: "Sicut nemo negat conversionem perfectam hominis, etiam sceleratissimi, momento fieri posse: sic omnes consentiunt" (nota benè: scribebat hoc Morinus circa annum 1640.) "hoc admodum rarum esse, & extraordinarium, miraculi instar haberi, ut plerique Scholastici loquuntur. Gradatim enim homo impius ad Deum convertitur, & ascendit, paulatimque cordis malitiam exiit, tandemque, post longum & vehementem gratiæ cum concupiscentiâ conflictum, Deus animæ dominatur, & anima justificatur. Hujus rei illustrissimum exemplum, quod omnium instar esse potest, nobis præbet in conversionis suæ descriptione S. Augustinus."

Enimverò regulariter & ordinariè, Deus in ordine gratiæ cum imitatur cursum, quem servare solet in ordine naturæ, in quo res ad integritatem suam repenti non solet perducere, sed sensim ac pedetentim. Peccatoris etiam conversio divinus est dies, qui (non secus ac naturalis) suum habet diluculum, auroram, incrementum, priusquam meridiana lucis plenitudinem attingat. Peccator quoque conversus est homo de terreno caelestis, de animali spiritualis, de iniquitatis cupiditatisque servo servus justitiæ & charitatis: qui, itidem, ut homo naturalis, momento suæ formationis plenitudinem consequi non solet; sed primum concipitur; deinde paulatim formatur. Peccator denique ob prædominantem in se malignum cupiditatis humorem, spiritualiter est infirmus. Quemadmodum ergo corporaliter infirmus, à maligno humore, in corpore prædominante, purgari non solet subito, sed paulatim; sic nec spiritualiter infirmus subito transire solet à prædominante in se cupiditate, ad charitatem prædominantem, prout ex dictis cap. 26. requiritur ad plenam conversionem. Unde Morinus loco citato concludit, quòd "longo tempore, multisque præcedentibus actibus preparatoris opus est. . . ad dilectionis Dei gradum" (à peccatore) "affectuendum, qui Deum creaturis omnibus præferat."